

29 Eläkeveloitteet

Eläkeveloitteet

Sammolla on etuus pohjaisia eläkejärjestelyjä vahinkovakuutustoiminnassa Ruotsissa ja Norjassa.

Konsernilla on lakisääteisten eläkevakuutusten lisäksi etuus pohjaisia vapaaehtoisia eläkevakuutuksia. Vakuutukset ovat konsernin sisäisiä ja sisältyvät Mandatum Lifen vastuuelkaan. Vakuutusten määrä on vähäinen eikä niillä ole olennaista merkitystä konsernin tulokseen tai omaan pääomaan.

Ifin eläkeveloitteet

Milj. e	2017	2016
Eläkeveloitteen arvioitu laskennallinen nykyarvo, ml. sosiaalikulutannukset	268	294
Eläkesijoitusten käypä arvo	211	214
Taseeseen kirjattu nettomääräinen eläkeveloite	57	79

Ruotsin pääasiallinen etuus pohjainen eläkeohjelma on suljettuna vuonna 1972 tai myöhemmin syntyneille uusille työntekijöille. Vastaavaan norjalaiseen eläkeohjelmaan kuuluu vain aktiivihenkilöitä, jotka on palkattu ennen vuotta 2006 ja jotka ovat syntyneet vuonna 1957 tai aikaisemmin.

Edellä tarkoitetut eläke-etuudet koskevat molemmissa maissa vanhuus- ja leskeneläkettä. Yhteistä etuus pohjaisille eläkeohjelmille on, että etuuden piiriin kuuluvat työntekijät ja lesket ovat oikeutettuja takuueläkkeeseen, jonka määrä riippuu työntekijän palvelusajasta sekä eläkkeeseen oikeuttavasta palkasta eläkkeelle siirtymishetkellä. Mittavin etuus koskee vanhuuseläkettä, millä tarkoitetaan sekä väliaikaista vanhuuseläkettä ennen ennakoitua eläkkeelle siirtymisikää sekä elinaikaista eläkettä, jota maksetaan ennakkoidun eläkkeelle siirtymisajan jälkeen.

Ennenaikaista eläkettä voi normaalitapauksessa saada 62-vuotiaana Ruotsissa ja 65-vuotiaana Norjassa. Ruotsissa ennenaikainen vanhuuseläke täyden palvelusajan jälkeen on noin 65 % eläkkeeseen oikeuttavasta palkasta ja koskee kaikkia vuonna 1955 tai aikaisemmin syntyneitä työntekijöitä, jotka ovat vuonna 2006 solmitun vakuutussektorin kollektiivisopimuksen piirissä. Norjassa ennenaikainen eläke täyden palvelusajan jälkeen on noin 70 %:ia eläkkeeseen oikeuttavasta palkasta ja koskee kaikkia Ifin palveluksessa vuonna 2013 olevia työntekijöitä, jotka ovat syntyneet vuonna 1957 tai aikaisemmin.

Elinikäiseen eläkkeeseen liittyvä ennakoitu eläkkeelle siirtymisikä on 65 vuotta Ruotsissa ja 67 vuotta Norjassa. Ruotsissa elinaikainen vanhuuseläke täyden palvelusajan jälkeen on noin 10 % eläkkeeseen oikeuttavasta palkasta välillä 0 ja 7,5 ansiotuloperusmäärästä, 65 %: palkasta välillä 7,5 ja 20 ansiotuloperusmäärästä sekä 32,5 % välillä 20 ja 30 ansiotuloperusmäärästä. Norjassa elinikäinen vanhuuseläke täyden palvelusajan jälkeen on noin 70 % eläkkeeseen oikeuttavasta palkasta 12 ansiotuloperusmäärään asti, yhteenlaskettuna arvioidun lakisääteisen vanhuuseläkkeen kanssa. Vapaakirje- ja eläkemaksuissa ruotsalaisissa ohjelmissa huomioidaan normaalisti muutokset kuluttajahintaindeksissä. Mitään sopimusta ei kuitenkaan ole takaamassa etuuksien arvoa, joten maksettavat eläke-etuudet voivat näin joko nousta tai laskea. Norjalaisissa eläkeohjelmissa If ei ole vastuussa vakuutettujen ohjelmien indeksoinneista eikä vapaakirje- tai eläkemaksuista.

Eläkkeet rahoitetaan ensisijaisesti vakuutuksilla, joissa vakuutusenantajat määräävät vakuutusmaksun suuruuden ja maksavat eläke-etuudet. Ifin veloitteet täytetään pääosin vakuutusmaksujen suorittamisella. Mikäli eläkemaksuihin tarkoitetut varat eivät olisikaan riittävät kattamaan taattuja eläke-etuuksia, If voi joutua maksamaan lisävakuutusmaksuja tai takaamaan eläkeveloitteet jollain muulla tavalla. Vakuutettujen eläkeohjelmien lisäksi Norjassa on myös rahastoimattomia eläkeohjelmia, joissa If on vastuussa juoksevista maksuista.

Jotta vakuutetut eläke-etuudet saadaan katettua, hallitaan vastaavaa pääomaa osana vakuutusenantajan sijoitussalkkua. Sijoitusomaisuuden ominaispiirteet analysoidaan suhteessa veloitteiden ominaispiirteisiin. Tästä prosessista käytetään nimeä Asset Liability Management. Uudet ja olemassa olevat omaisuuskategoriat arvioidaan tasaisin väliajoin, jotta omaisuussalkut voidaan hajauttaa ennakkoidun riskikorjatun tuoton optimoimiseksi. Mahdollinen ylijäämä, joka syntyy omaisuudenhoidosta, kertyy normaalisti Ifille ja/tai vakuutetulle eikä mitään omaisuusarvon siirtoa tapahdu muulle vakuutusyhteisölle.

Vakuutusenantajat ja If yhdessä ovat vastuussa eläkeohjelmien valvonnasta, mukaan lukien sijoituspäätökset ja lisäsuoritukset. Eläkeohjelmiin kohdistuu suurelta osin samantyyppiset olennaiset riskit liittyen lopullisten etuuksien määrään, ohjelmien varoihin liittyviin sijoitusriskeihin sekä siihen, että diskonttauskoron valinta vaikuttaa niiden arvoon tilinpäätöksessä.

Eläkeveloitteet sekä verokaudelle lankeavat eläkekulut lasketaan vakuutusmatemaattisten periaatteiden mukaisesti IAS 19 Eläkeveloitteet -standardin mukaisesti. Eläkeoikeuksien odotetaan karttuvan tasaisesti työssäoloaikana. Eläkeveloitteen laskenta perustuu tulevaisuudessa odotettavissa oleviin eläkkeisiin ja laskennassa huomioidaan oletukset kuolevuudesta, henkilöstön vaihtuvuudesta ja palkkakehityksestä. Nimellisarvoisena laskettu velka diskonttataan nykyarvoon korkokannoilla, jotka perustuvat ekstrapoloihiin Ruotsissa ja Norjassa AA- sekä AAA-yritystodistuksiin. Valitussa diskonttokorossa on huomioitu eläkeveloitteiden duraatio. Järjestelyihin kuuluvien varojen vähentämisen jälkeen kirjataan taseeseen nettovarot tai -velat.

Ohessa olevat taulukot sisältävät muutamia olennaisia oletuksia, eläkekulujen sekä omaisuus- ja velkaerien erittelyjä sekä herkkyysohjeita, josta käy ilmi velvoitteiden jokseenkin mahdollisten muutosten vaikutus näihin oletuksiin verovuoden lopussa.

Kirjanpitoarvoissa on mukana Ruotsin erityinen palkkavero (24,26 %) ja Norjan vastaava maksu (14,1 % -19,1 %).

	2017			2016		
	Ruotsi	Norja	Yhteensä	Ruotsi	Norja	Yhteensä
Tuloslaskelmaan ja muihin laajan tulokseen eriin kirjattu määrä						
Tilikauden työsuoritukseen perustuvat kulut	6	2	8	5	4	9
Takautuvaan työsuoritukseen perustuvat kulut	-	-	0	0	-7	-6
Nettoeläkelvelvoitteen korkokulu	1	1	2	1	1	2
Yhteensä tuloslaskelmalla	6	3	9	7	-2	5
Nettoeläkelvelvoitteen uudelleenarvostus ennen veroja	-9	4	-5	8	-2	6
Yhteensä laajassa tuloslaskelmassa	-3	8	5	15	-4	11
Taseeseen kirjattu määrä						
Eläkelvelvoitteen laskennallinen nykyarvo sosiaalikuluihin	199	69	268	206	87	294
Eläkesijoitusten käypä arvo	177	35	211	166	49	214
Taseeseen kirjattu nettomääräinen eläkelvelvoite	22	35	57	41	39	79

Sijoitusomaisuusjakauma	2017		2016	
	Ruotsi	Norja	Ruotsi	Norja
Rahamarkkinavälineet, taso 1	39 %	52 %	39 %	54 %
Rahamarkkinavälineet, taso 2	0 %	13 %	0 %	13 %
Osakkeet, taso 1	27 %	11 %	28 %	6 %
Osakkeet, taso 3	10 %	2 %	10 %	3 %
Kiinteistöt, taso 3	11 %	14 %	11 %	12 %
Muut, taso 1	0 %	6 %	2 %	9 %
Muut, taso 2	7 %	2 %	6 %	3 %
Muut, taso 3	5 %	0 %	4 %	0 %

Laskettaessa etuusperusteisten eläkejärjestelyiden velvoitteita Ruotsissa ja Norjassa on käytetty seuraavia vakuutusmatemaattisia oletuksia:

	Ruotsi	Ruotsi	Norja	Norja
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Diskonnttauskorko	2,75 %	2,75 %	2,50 %	2,75 %
Palkkakehitys	2,75 %	2,75 %	3,00 %	3,00 %
Hintainflaatio	1,75 %	1,75 %	2,00 %	2,00 %
Kuolevuustaulukko	FFFS 2007:31 +1 vuosi	FFFS 2007:31 +1 vuosi	K2013	K2013
Eläkelvelvoitteiden keskimääräinen duraatio	21 vuotta	22 vuotta	13 vuotta	13 vuotta
Odotetut kontribuutiot eläkejärjestelmään vuosina 2018 ja 2017	9	9	3	3

Herkkyysohjeita jokseenkin mahdollisten muutosten vaikutuksesta	2017			2016		
	Ruotsi	Norja	Yhteensä	Ruotsi	Norja	Yhteensä
Diskonnttokorko, +0,50 %	-24	-5	-28	-25	-6	-31
Diskonnttokorko, -0,50 %	27	5	32	28	6	35
Palkkakehitys, +0,25 %	7	1	8	8	1	9
Palkkakehitys, -0,25 %	-7	-1	-7	-8	-1	-8
Odotettu elinikä, + 1 vuosi	8	2	10	8	2	10

Milj. e	2017			2016		
	Rahastoitu	Rahastoitu	Yhteensä	Rahastoitu	Rahastoitu	Yhteensä

	maton			maton		
Erittely eläkeveloitteen jakautumisesta						
Eläkeveloitteen laskennallinen nykyarvo ilman sosiaalikulustannuksia	239	29	268	260	33	294
Eläkesijoitusten käypä arvo	211	-	211	214	-	214
Nettovelka taseessa	28	29	57	46	33	79

Erittely taseeseen kirjatun nettovelloitteen muutoksesta

Milj. e	2017	2016
Eläkeveloitteet		
Tilikauden alussa	294	303
Tilikauden aikana ansaitut	8	9
Takautuvaan työsuoritukseen perustuvat menot	-	-6
Korkokulut	8	8
Vakuutusmatemaattiset voitot/tappiot, taloudelliset olettamukset	1	8
Vakuutusmatemaattiset voitot/tappiot, kokemukseen perustuvat oikaisut	-2	2
Ulkomaisten järjestelyjen valuuttakurssierot	-12	-2
Maksetut eläkkeet ja sosiaalikulut	-28	-22
Suoritukset	-	-7
Etuuspohjaiset eläkeveloitteet 31.12.	268	294
Eläkesijoitukset		
Tilikauden alussa	214	213
Korkotuotto	6	6
Ero todellisen tuoton ja lasketun korkotuoton välillä	5	5
Maksut	16	16
Ulkomaisten järjestelyjen valuuttakurssierot	-8	-3
Maksetut eläkkeet	-22	-14
Suoritukset	-	-7
Eläkesijoitukset 31.12.	211	214

Muut lyhytaikaiset työsuhde-etuudet

Konsernissa on muita lyhytaikaisia henkilöstön palkitsemisjärjestelmiä, joiden ehdot vaihtelevat maa-, liiketoiminta-alue tai yhtiökohtaisesti. Palkkiot kirjataan sen tilikauden kuluksi, jolta ne syntyvät. Arvio konsernissa vuodelta 2017 maksettavista tulospalkkioista sosiaalikuluneen on 68 milj. euroa.